

Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі
Жоғары білім беруді дамыту ұлттық орталығы

2023 жылғы Өмір бойы білім беруді жүзеге асыру
мониторингі
(1 блок. 4 тармақ)

Аналитикалық анықтама

Астана қ., 2023

2023 жылғы Қазақстан Республикасының жоғары оқу орындарында өмір бойы білім беруді іске асыру мониторингінің қорытындысы бойынша аналитикалық анықтама

Қазақстанның ЖЖОКБҰ-да өмір бойы білім беру (үздіксіз білім беру) формалды емес оқыту және күміс білім беру арқылы жүзеге асырылады.

Формалды емес білім беру шеңберіндегі оқыту формалары кәсіби қайта даярлау мен біліктілікті арттырудың білім беру бағдарламалары, сондай-ақ жеке және сыртқы ұйымдардың әртүрлі қысқа мерзімді курстары түрінде жүзеге асырылады.

Бірқатар зерттеушілер құзыреттерді тану қажеттілігін Халықаралық көші-қонның өсу қарқынымен, оның ішінде жоғары білікті мамандармен байланыстырады. Олардың тәжірибесін тану, басқа елде жұмыс істеу мүмкіндігін алу үшін ресми растау, дағдыларды тексеру қажет. Бірқатар авторлар формалды емес оқыту нәтижелерін тану қажеттілігінің цифрлық әлемдегі оқыту міндеттерінің өзгеруімен, өмір бойы оқыту моделіне көшумен байланысын көрсетеді.

Кәсіптік білім беруді дамыту жөніндегі Еуропалық орталықтың (European Centre for the Development of Vocational Training, Cedefop) деректеріне сәйкес ұлттық деңгейде формалды емес және ақпараттық білім беруді тану тетіктері Бельгияда, Данияда, Испанияда, Грецияда, Ирландияда, Италияда, Исландияда, Латвияда, Мальтада, Нидерландыда, Норвегияда, Польшада, Португалияда, Румынияда бар, Словакия, Франция, Швеция, Швейцария, Түркия. Швейцария, Испания, Дания және Норвегия сияқты бірқатар елдерде бұл механизмдер аймақтық деңгейде немесе экономиканың жекелеген секторларында жұмыс істейді.

ЕО елдерінде формалды емес білім беруді танудың бекітілген тетіктері бар, мұнда тану саясаты ең алдымен кәсіби құзыреттерді сертификаттауға негізделген. Мысал ретінде формалды емес білім беруді тану жүйесі 17 жылдан астам уақыт болған Францияны айтуға болады. "Тәжірибені тану" (validation des acquis de l'expérience, VAE) рәсімінің негізінде өтінім беруші бастапқы тәжірибе және әртүрлі мәнмәтіндерде оқыту барысында алынған қандай да бір кәсіби салада біліктілігінің бар екендігін куәландыратын толық немесе шектеулі сертификат ала алады.

2022-2023 оқу жылының екінші жартыжылдығында бейресми білім беру Қазақстан Республикасының 39 ЖЖОКБҰ-да іске асырылды, бұл Қазақстанның Азаматтық ЖЖОКБҰ-ның жалпы санының 38% -і құрайды (барлығы 102).

Неформальды білім берудің барлық бағдарламалары бойынша жалпы статистика-ББ, білім алушылар, ПОҚ саны

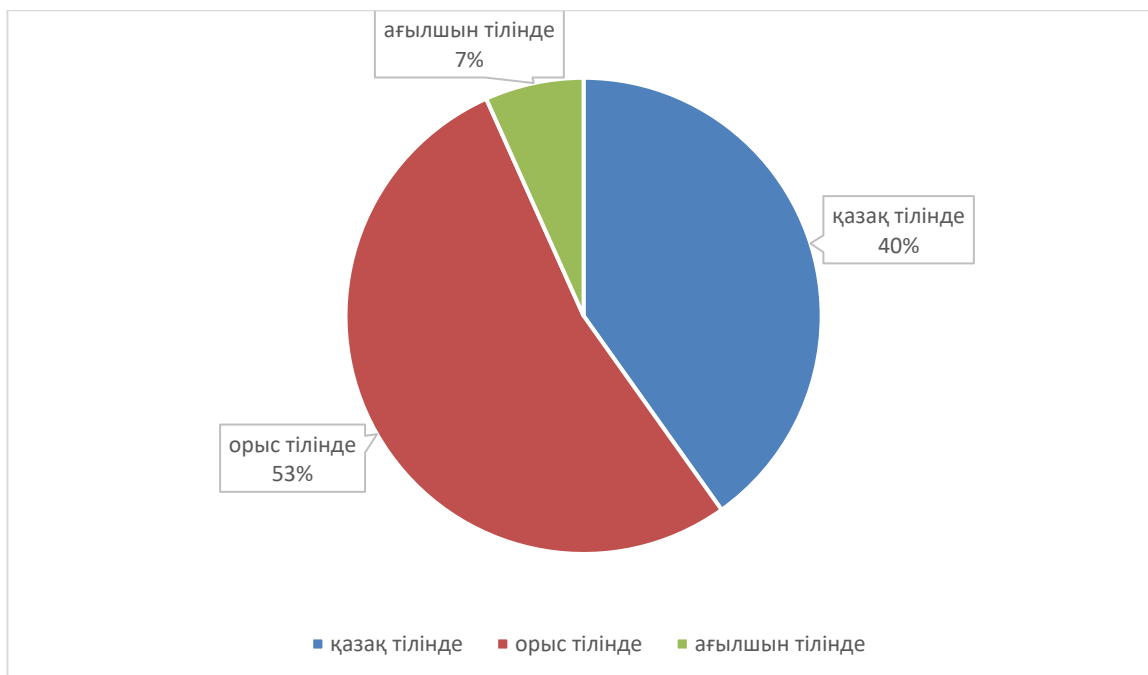
Бейресми білім беру шеңберінде білім беру бағдарламаларының жалпы саны 840 құрады.

2022-2023 оқу жылының екінші жартыжылдығында бейресми білім беруге тартылған ПОҚ жалпы саны 1 384 адамды құрады.

2022-2023 оқу жылының екінші жартыжылдығында бейресми білім беру бағдарламалары бойынша 8 253 адам оқыды (оның ішінде 25 және одан жоғары жастағы 4 165 адам).

Бейресми оқыту қорытындысы бойынша берілген және ЖОО мойындаған сертификаттар саны 5 686 құрады, оның ішінде 280 сертификат ЖОО-да оқитын, бірақ басқа білім беруде бейресми білім беру курстарынан өтіп жатқан студенттерге берілді.

Қазақ тілінде бейресми білім беру курстарының саны 365, орыс тілінде – 483, ағылшын тілінде – 61 құрады.

Оқытуға және жұмысқа орналасуға мұқтаж адамдар санатының құзыреттілігін арттыруға бағытталған курстар саны 26, білім алушылар саны – 3 059, қатысқан ПОҚ саны – 338 адамды құрады.

Нақты сектор компанияларымен, оның ішінде IT-сектормен серіктестікте қысқа мерзімді курстар саны 125 курсты құрады (білім алушылар саны – 1 941 адам), оның ішінде IT-сектор компанияларымен 75 курс (білім алушылар саны – 396 адам).

10 ЖЖОКБҰ базасында Huawei IT academy академиялары ашылды:

1. Л. Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті
2. Д. Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті.
3. Қарағанды индустриалды университеті
4. Қарағанды техникалық университеті
5. Ш. Есенов атындағы Каспий технология және инжиниринг университеті
6. Шәкәрім Университеті
7. Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті (МУИТ)
8. Astana IT University
9. С. Демирел атындағы университеті
10. Каспий қоғамдық университеті

Қазіргі уақытта педагогикалық қайта даярлаудың 22 бағдарламасы сараптамадан сәтті өтіп, тізілімге енгізілді. Бұл бағдарламаларды келесі ЖЖОКБҰ әзірледі:

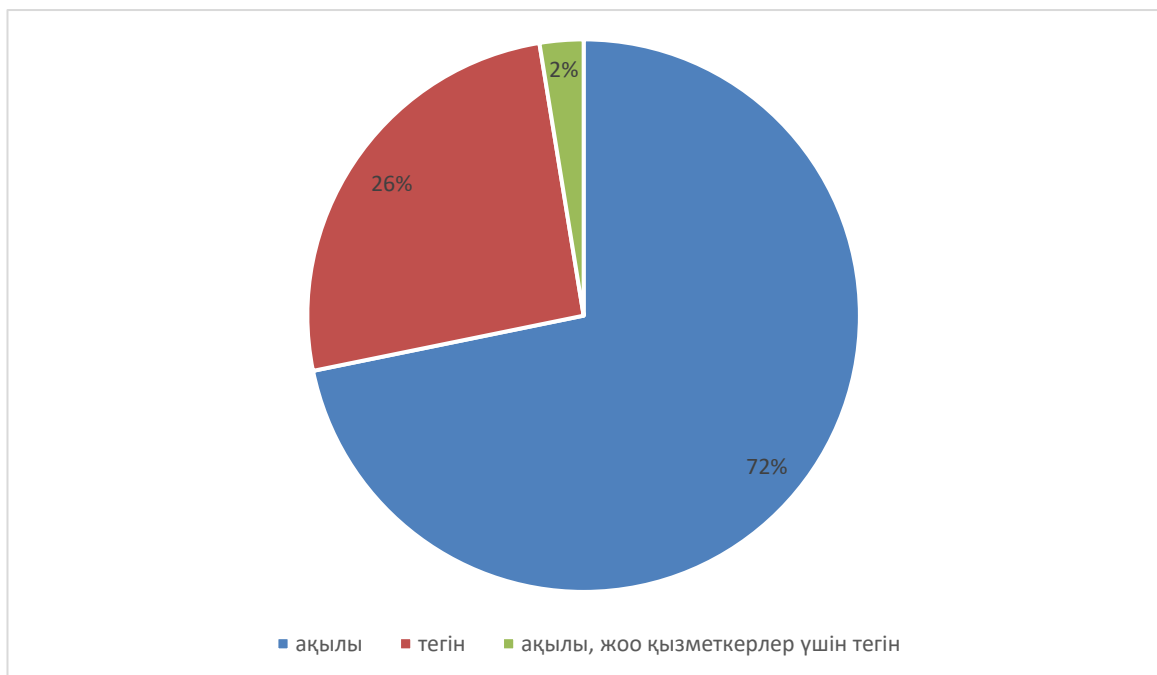
№	ЖЖОКБҰ (әзірлеуші)
1	М. Әуезов атаңдағы Оңтүстік Қазақстан университеті.
2	Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік педагогикалық университеті
3	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты
4	Ілияс Жансүгіров атындағы Жетісу университеті
5	Махамбет Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті
6	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті
7	Ш. Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті
8	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті
9	М. Х. Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті
10	Х. Досмұхамедов атындағы Атырау университеті
11	Қ. Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті

12	Қызылорда ашық университеті
13	Еуразия ұлттық университеті. Л. Н. Гумилева
14	Солтүстік Қазақстан университеті. М. Қозыбаева
15	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті
16	Сәрсен Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті
17	Астана халықаралық университеті
18	Сүлейман Демирел атындағы Университет
19	Alikhan Bokeikhan University
20	Әлкей Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық университеті
21	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті
22	А. Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті

Педагогикалық қайта даярлау бағдарламаларының саны 102-ден 22 ЖЖОКБҰ-да 22-ні құрады, білім алушылар саны 167 дайындық бағыты бойынша 341 адамды құрады, олардың барлығы білім беру бағдарламасын аяқтау бойынша сертификаттар алды.

Қазіргі уақытта 455 адам 12 жжжкбұ-да 129 дайындық бағыты бойынша білім алуда. Педагогикалық қайта даярлау бағдарламаларын оқытуға тартылған ПОҚ саны 268 адамды құрады.

28 ЖЖОКБҰ-да ұсынылатын бейресми білім беру курстары тек ақылы негізде, 10 жжжкбұ-да тегін негізде, 1 ЖЖОКБҰ-да ұсынылатын курстар ақылы негізде іске асырылады, бірақ ЖОО-ның қызметкерлері мен ПОҚ үшін тегін (тару им. М. Х. Дулати).

Күміс білім беру

Күміс университеті-әртүрлі бағдарламалар бойынша білім беру және оқу курстарын ұйымдастыруды қамтитын егде жастағы адамдармен жұмыс түрі. Бұл нысан оларды жандандыру және өзін-өзі жүзеге асыру мақсатында егде жастағы азаматтардың ("күміс жас" ұрпағы немесе 50+ ұрпақ) ішкі мүмкіндіктерін, қажеттіліктерін ашу жөніндегі қызметтерді алуға жәрдемдесуді көздейтін әлеуметтік қызмет көрсетуді білдіреді.

"Күміс университеті" қызметінің мақсаты: аға буын азаматтарының өмір сүру сапасын және әлеуметтік белсенділігін арттыру, олар үшін тұрмыстық, кәсіптік, жартылай кәсіби, Әуесқойлық Дағдылар мен дағдыларды меңгеру курстарын ұйымдастыру арқылы дене және рухани денсаулығын нығайту болып табылады.

2022-2023 оқу жылының екінші жартыжылдығында 102-ден 33 ЖЖОКБҰ (32%) күміс білім беру шеңберінде 209 курсты жүзеге асырады.

Білім алушылардың жалпы саны 1 338 адамды құрады, оның ішінде 50-ден 60 жасқа дейінгі 610 адам, 60 жастан асқан 728 адам.

Күміс білім беру шеңберінде тартылған ПОҚ саны 329 адамды құрады.

Ақпараттық қызмет

Халықты бейресми білім туралы ақпараттандыру мақсатында Жоғары білім беруді дамытудың ұлттық орталығы халықты бейресми білім берудің артықшылықтары туралы, оның ішінде танымал әлеуметтік желілер арқылы ақпараттық ағарту жөніндегі Медиа-жоспарды (бұдан әрі – Медиа-жоспар) бекітті.

Медиа-жоспардың іс-шараларын Орталықтың медиа-Жоспарына сәйкес әлеуметтік желілерде материалды орналастыру арқылы Бббиам және ЖОО жүзеге асырды.

26 ЖЖОКБҰ өз әлеуметтік желілерінде медиа жоспарға сәйкес посттар орналастырды (посттарға сілтемелер келесі кестеде келтірілген).

№1 Пост: білім беру үдерісіндегі ЖАОК: студенттерге арналған артықшылықтар

№2 Пост: экономика үшін халықтың цифрлық сауаттылығын арттырудың рөлі

№3 Пост: күміс университетінің жұмысы: ересектер үшін пайдасы

№4 Пост: жас тұрғындар бейресми білім туралы қаншалықты біледі

№5 Пост: халықты электрондық мемлекеттік қызметтерді алуға оқыту бойынша жұмысты ұйымдастыру

ЖОО атауы	№1 постқа сілтеме	№2 постқа сілтеме	№3 постқа сілтеме	№4 постқа сілтеме	№5 постқа сілтеме
Жоғары білім беруді дамыту ұлттық орталығы	https://www.instagram.com/p/Cs3gmNWs1hM/?igshid=NTc4MTIwNjQ2YQ==	https://www.instagram.com/p/CtN-zgkNsA2/?igshid=NTc4MTIwNjQ2YQ==	https://www.instagram.com/reel/Cti9BH3rFZ/?igshid=NTc4MTIwNjQ2YQ==	https://www.instagram.com/reel/Cti9J0esWZR/?igshid=NTc4MTIwNjQ2YQ==	
AlmaU	https://almu.edu.kz/news/chtotakoe-neformalnoe-obrazovanie-13379	https://www.almu.edu.kz/news/neformalnoe-obucheniestudenty-shkolyl2795	https://www.almu.edu.kz/news/longlearningkazakhstaneperspektivy-12974	материал про серебряные университеты - https://almu.edu.kz/news/v_almu_p_rockhodvat_kursy_cifrovoi_gramotnosti_dlya-13685	тик-ток про неформальное образование - https://vm.tiktok.com/ZMY3SHQcL/
Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	https://www.aesa.kz/about_the_university/news/1370/		https://www.aesa.kz/about_the_university/news/1432/		https://www.aesa.kz/about_the_university/news/1433/
Жұбанов атындағы АӨУ	https://www.instagram.com/p/CgOeKwIw3V/?igshid=NTc4MTIwNjQ2YQ==	https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=pfbid0CJoTCvEy7V8UNQuMhwi8CZaso37aRuXCv5XuUoY1itbSqV7WpXeCQB3sBLkiqXTkl&id=100063841321902&mibextid=qC1gEa	https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=pfbid0NeXDVCMPBhu8N3pZzX2juL9M2SPDnsUUz3MttkoCfm9wQSz6ULZgaGLXZxTLYSZl&id=100075524539508&mibextid=Nif5oz		https://www.instagram.com/reel/CjDGUaujBFC/?igshid=ZWFiZDJIMTg=

Astana IT University	Что такое неформальное образование Astana IT University - YouTube				
Х. Досмұхамедов атындағы АУ	https://www.instagram.com/reel/CifHgGmjAH7/?igshid=YmMyMTA2M2Y	https://www.facebook.com/100046033877988/posts/pfbid0AiDE37HpKCBjznKfM79e38jZ1oa8pfpu25CRiCrPeusrvS5Y57YbPvHMxxyQumBXMl/?d=n	https://youtube.com/shorts/bHOS4meOcdk		https://www.instagram.com/p/CmMU_CeLg9/?utm_source=ig_web_copy_link
Alikhan Bokeikhan University	https://facebook.com/story.php?storyfbid=pfbid0QZogG1WRg8xGAR8vuATf1vERG3LooxLw7uPt7zODYBE24nE8kfmr9aXvq9XswLol&id=652260548254240&mibextid=Nif5oz	https://www.instagram.com/tv/Chmta6jq9Fn/?igshid=NTc4MTIwNjQ2YQ==	https://fb.watch/kuRTLEfK-w/?mibextid=Nif5oz	https://facebook.com/story.php?storyfbid=pfbid01JBoZSVatCPOzZnK5TAZhU5H8a3n7VseBinKZjAdmK9ahbrSGkcr8SZmSexLVMIHl&id=652260548254240&mibextid=Nif5oz	https://facebook.com/story.php?storyfbid=pfbid02ZSqe6ZwOSF77gm2ciPF69UnYzvXrvgyFC6Zubck42knZr7QNrZXeX2FrKj3v5sysl&id=100063627188102&mibextid=Nif5oz
Д. Серікбаев атындағы ШҚТУ	https://www.ektu.kz/newsevents/proekt_serebryaniy_universitet_v_vktu.aspx				
С. Аманжолов атындағы ШҚУ	https://www.vku.edu.kz/kk/newsitem/60-tan-kevin-omir-endi-bastalady-aga-buyn-kosymsha-bilim-ala-alady.html		https://www.instagram.com/tv/CgeES5MqWlv/?igshid=MTc4MmM1YmI2Ng==		https://youtu.be/3gNf5CGTMAw
Жансүгіров атындағы Жетісу университеті		https://m.facebook.com/story.php?storyfbid=pfbid02uTCU8rZDik2VREQa9d93g4k7WgqTFAfedpgoevJC8ctNV5Cz9nHA7XVDcYGxBUvQl&id=100023285975857&mibextid=Nif5oz			
Жәңгір хан атындағы БҚАТУ			https://www.instagram.com/p/CifIt9kMfCz/?igshid=MDJmNzVkMjY%3D		
Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	https://wkitu.kz/ru/novosti-nauki/oneformalnom-obrazovanii/		https://m.facebook.com/story.php?storyfbid=pfbid0DTuN7YsRgvy94V8XbFVyr4Cz3LMksYVn7CBjiGD92kFJKsxgz7wR9xumYL7rXKYBl&id=100052833891120&mibextid=Nif5oz		https://m.facebook.com/story.php?storyfbid=pfbid09eKJQLWi2UYHNqqS1tTKBQBw5ofAaJR8MGdCW2fw1VTS6giyHGbiEw1F2UkE9YNQl&id=100052833891120&mibextid=Nif5oz
Қазтұтынуодағы университеті	Қарағанды	https://t.me/UniversityKazpotrebovuz/125		https://www.keu.kz/ru/edu/2016-04-13-11-44-02.html	https://www.keu.kz/ru/edu/2016-04-13-11-44-02.html
Қарағанды университеті	индустриалды	https://ttu.edu.kz/ru/massovie-otkritie-on-line-kursi-moos-2/		https://ttu.edu.kz/ru/serebryaniy-universitet-2/	https://ttu.edu.kz/ru/serebryaniy-universitet-2/

Рудный индустриалды институты	<p>Сайт вуза: https://www.rii.edu.kz/ru/студенты-рудненского-индустриально-4/</p> <p>Фейсбук: https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid0rL8RUPTx5RJjJi0PxxbZipYamn03MdsWavgeDeNuC5vBqwSMA6gTT64gUNK9DgXl&id=100036767681764</p> <p>Вконтакте: https://vk.com/rector_rii?w=wall558225757_625</p> <p>Инстаграм: https://www.instagram.com/p/CpfNGc0jP62/</p>		<p>Сайт вуза: http://surl.li/hatoj</p> <p>Фейсбук: https://www.facebook.com/rudny.industrial/posts/pfbid024B4TKbkMX63DpjGCjvKPajBtSRKVSJFymPKh43YKNHPNZnBifL3WgNYUhJr7z6Gbl</p> <p>Вконтакте: https://vk.com/rii_institute?w=wall452166852_1812</p> <p>Инстаграм: https://www.instagram.com/p/CsQ2xAPqOHh/?utm_source=ig_web_copy_link&igshid=MzRIODBiNWFIZA==</p>		
М. Х. Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті	<p>https://dulatv.kz/20-01-30-02-50-58/item/4990-dulati-universitetini-187-studenti-coursera-sertifikatyna-ie-boldv.html</p>		<p>https://www.facebook.com/DulatvUniversity/posts/pfbid02iRX7kjBU3owGFTqCXsgkiczFLNtKrtBRc19JJgVCDTinv9t8UWTohYscodYPvq4I?locale=ms_MY</p>		
Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті		<p>«Күміс университет» пен «Белсенді ұзақ өмір сүру орталығы» ынтымақтастық туралы меморандумға қол қойды 06.04.2022 жыл https://www.instagram.com/p/Cb_ypT8Kef-/?utm_source=ig_web_copy_link</p>			

102 ЖЖОКБҰ-ның 18-населения бейресми білім берудің артықшылықтары туралы халыққа ақпараттық білім беру бойынша өздерінің әзірленген медиа-жоспары бар:

1. Еуразия Ұлттық Университеті
2. Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті
3. Х. Досмұхамедов атындағы Атырау университеті.
4. Д. Серікбаев атындағы ШҚТУ
5. С. Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті
6. Каспий технология және инжиниринг университеті
7. Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті
8. Ә. Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті
9. Қорқыт Ата атындағы Қызылорда университеті
10. Рудный индустриалды институты
11. М. Х. Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті
12. Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік педагогикалық университеті
13. Жезқазған университеті
14. Astana IT University
15. Қостанай инженерлік-экономикалық университеті

16. Каспий қоғамдық университеті
 17. Қазақстан-Ресей медициналық университеті
 18. Халықаралық туризм және меймандостық университеті
- Қалған ЖЖОКБҰ бұл бағытта жұмыс жүргізген жоқ.

102-ден 15 ЖЖОКБҰ-да комьюнити орталықтар ашылды:

1. Еуразия Ұлттық Университеті
 2. Д. Серікбаев атындағы ШҚТУ
 3. С. Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті
 4. Каспий технология және инжиниринг университеті
 5. Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті
 6. Ә. Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті
 7. А. Байтұрсынов атындағы Қостанай Өңірлік университеті
 8. Рудный индустриалды институты
 9. М. Х. Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті
 10. Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті
 11. Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік педагогикалық университеті
 12. Жезқазған университеті
 13. Халықаралық білім беру корпорациясы
 14. Каспий қоғамдық университеті
 15. Қазақстан-Ресей медициналық университеті
- Қалған ЖЖОКБҰ бұл бағытта жұмыс жүргізген жоқ.

102 жжобұ – ның 9-ы NEET (not in Education, Employment or Training-білім алушы емес және жұмысқа орналаспаған) жастарды коммуналдық орталықтарға тартуда жұмыс істейді:

1. Еуразия Ұлттық Университеті
2. Сәрсен Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті
3. Каспий технология және инжиниринг университеті
4. Ә. Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті
5. Қорқыт Ата атындағы Қызылорда университеті
6. А. Байтұрсынов атындағы Қостанай Өңірлік университеті
7. М. Х. Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті
8. Жезқазған университеті
9. Каспий қоғамдық университеті

Коммуналдық орталықтардың жұмысына мынадай ҮЕҰ тартылды: Педагогикалық шеберлік орталығы, "Өрлеу" біліктілікті арттыру ұлттық орталығы, "Жастар және балалар ұйымдарының Қауымдастығы" ЖҚБ, "Сенім" психологиялық-педагогикалық түзету орталығы, "Spectrum" даму және оңалту орталығы, "Жас экономист" ЖҚБ және т. б. (жүргізілген жұмыстардың толық тізімі және тартылған ҮЕҰ қосымшадағы 2-кестеде қол жетімді). Қалған ЖЖОКБҰ бұл бағытта жұмыс жүргізген жоқ.

102 ЖЖОКБҰ-ның 14-ы комьюнити орталықтарда үздіксіз білім берудің артықшылықтарын түсіндіру бойынша жұмыс жүргізуде:

1. Еуразия Ұлттық Университеті
2. Сәрсен Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті
3. Каспий технология және инжиниринг университеті
4. Ә. Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті
5. Қорқыт Ата атындағы Қызылорда университеті
6. А. Байтұрсынов атындағы Қостанай Өңірлік университеті
7. Рудный индустриалды институты
8. М. Х. Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті
9. Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті

10. Жезқазған университеті
11. Халықаралық білім беру корпорациясы
12. Astana IT University
13. Каспий қоғамдық университеті
14. Қазақстан-Ресей медициналық университеті

Ол үшін ПОҚ құрамы мен ЖОО-ның басқа да қызметкерлерінен фокус-топтар құрылады, сайттар мен әлеуметтік желілерде материалдар орналастырылады. ҮЕҰ тарту, мысалы, ТМД-дағы техникалық білім беруді ілгерілету жөніндегі халықаралық Қор, Қазақстан Республикасының Жобалық менеджерлер одағы және т.б. Гумилева фокус-топпен бірге NEET жастарды үздіксіз білім алуға тарту үшін жиналыс өткізді. Дулати әлеуметтік желілерде, брифингтерде, вебинарларда, әлеуметтік-мәдени оқыту іс-шараларында ересек тұрғындар арасында үздіксіз білім берудің артықшылықтарын, өмір бойы оқыту тұжырымдамасының идеяларын түсіндіруге бағытталған фокус-топтар құрылды. Үздіксіз білім беру идеясын насихаттауға бағытталған іс-шараларды ұйымдастыру бойынша жол картасы әзірленді. Қалған ЖЖОКБҰ бұл бағытта жұмыс жүргізген жоқ.

Бейресми, күміс білім беруді жүзеге асырудағы мәселелер

ҚР ЖЖОКБҰ сипаттайтын бейресми, күміс білім беруді іске асырудағы проблемалар мыналарды қамтиды: топтар жиынтығы, өйткені бағдарлама құны күміс жастағы адамдарға оны өз қаражаты есебінен төлеуге мүмкіндік бермейді, жас аудиториясының төмен қызығушылығы, формалды емес оқытуды іске асыру тәжірибесінің төмен болуы, техникалық жарақтандырудың жеткіліксіздігі, аз қаржыландыру.

Формалды емес, күміс білім беруді жүзеге асыруды жақсарту бойынша ҚР ЖЖОКБҰ-ның ұсыныстары:

- мемлекеттік бюджеттен қаржыландыруды тарту;
- ПОҚ үшін семинарлар, біліктілікті арттыру курстарын өткізу;
- ПОҚ уәждемесін арттыру, формалды емес білім беру бағдарламаларын ПОҚ жалпы педагогикалық жүктемесіне қосу.

Сонымен қатар, ЖЖОКБҰ неғұрлым белсенді жарнама-ақпараттық жұмыс жүргізу өмір бойы білім беруді іске асыру бойынша мынадай міндеттерді орындауға мүмкіндік береді:

- үздіксіз білім беру туралы азаматтардың хабардар болу деңгейін арттыру;
- әріптестермен білім мен тәжірибе алмасу;
- мақсатты аудиториялармен байланыс арналарын қалыптастыру (әлеуметтік желілер арқылы) - мақсатты аудиторияның белсенділігін арттыру;
- "күміс университеттерде" жұмысқа тартылатын еріктілер мен серіктестердің уәждемесін қалыптастыру;
- инновациялық қызметтерді енгізу, қызметтер көлемін кеңейту (әлеуметтік жобалау арқылы);
- халықтың белгілі бір әлеуметтік мінез-құлқын, құндылықтары мен көзқарастарын қалыптастыру.

Қорытынды

- Мониторинг қорытындысы бойынша 2022-2023 оқу жылының екінші жартыжылдығында:
- бейресми білім беру ел бойынша 39-да жүзеге асырылды
- бейресми білім беру аясындағы курстар саны 840 құрады
- бейресми білім беру шеңберінде білім алушылар саны 8 253 адамды құрады
- бейресми білім беруге тартылған ПОҚ саны 1 384 адамды құрады
- берілген сертификаттар саны 5 686 құрады
- күміс білім беру 33 ЖЖОКБҰ-да жүзеге асырылды
- күміс білім беру курстарының саны 209 құрады
- күміс білім беру курстарының тыңдаушыларының саны 1 338 адамды құрады
- күміс білім беруге тартылған ПОҚ саны 329 адамды құрады

Қазақстан Республикасында жоғары білім мен ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын іске асыру мониторингінің нәтижелері туралы талдамалық есеп

Сұраныста келтірілген бұл деректер Қазақстан Республикасында жоғары білім мен ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған іс-шаралар жоспарының орындалуына тікелей байланысты. Бұл жоспар Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы № 248 қаулысы негізінде, сондай-ақ Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы № 24 қаулысының және Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2023 жылғы 28 наурыздағы № 11020 бұйрығы негізінде жүзеге асырылады.

«Жоғары білім беруді дамытудың ұлттық орталығы» ШЖҚ РМК Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын іске асыру барысына мониторинг жүргізіп, талдамалық есеп құрастырды. Талдау үш нысаналы индикатор бойынша ақпаратты қамтиды: үздіксіз білім беру ұйымдарының тұрақты желісін құруға байланысты **9- нысаналы индикатордың 54-тармағы**; оқытуды және жұмысқа орналастыруды қажет ететін тұлғалардың құзыреттілігін арттыруға бағытталған оқыту бағдарламаларын іске асыруға қатысты **10 нысаналы индикатордың 58-тармағы**; және **6-74 жас аралығындағы** халықтың цифрлық сауаттылығын арттыру жөніндегі жұмысты ұйымдастыру туралы **11 нысаналы индикатордың 65-тармағы**.

Талдамалы есеп, атап айтқанда, Қазақстандағы кәсіпкерлікті дамытудың 2021-2025 жылдарға арналған ұлттық жобасы аясындағы кәсіптік оқыту бойынша Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігінен алынған мәліметтерге сәйкес, еңбек нарығының қажеттіліктеріне сәйкес кадрлардың біліктілігін арттыруға және оқытуға бағытталған шаралар мен бастамалар туралы маңызды ақпарат береді.

2021 және 2023 жылдар аралығында жұмыс берушілердің қажеттіліктерін қанағаттандыратын және жұмыссыздардың еңбек процестеріне интеграциялануын жеңілдететін тиімді кәсіптік оқыту жүйесін құру бойынша маңызды қадамдар жасалды. Білім беру ұйымдарында және жұмыс берушілерді оқыту орталықтарында жұмыссыздарды қысқа мерзімді кәсіптік оқытудың енгізілуі маңызды жетістік болды.

Бұл бастаманың басты ерекшелігі – жұмыс берушілердің өтініштерімен тікелей байланысты. Аталған бастама оқуды сәтті аяқтаған адамдарды жұмысқа орналастыруға

кепілдік беретін компаниялардың өтініші бойынша жүзеге асырылған. Бұл жұмыссыздықты азайтуға және жобаға қатысушылардың еңбек нарығына сәтті интеграциялану ықтималдығын арттыруға көмектеседі.

Білім беру ұйымдарында қысқа мерзімді кәсіптік оқыту көптеген мамандықтарды қамтиды, бұл қатысушыларға өздеріне қолайлы қызмет саласын таңдауға мүмкіндік береді. Оқыту курстары кәсіптердің ерекшеліктері мен еңбек нарығының нақты қажеттіліктерін ескере отырып әзірленеді. Бұл оқытудың өзектілігі мен тиімділігінің жоғары деңгейін қамтамасыз етеді.

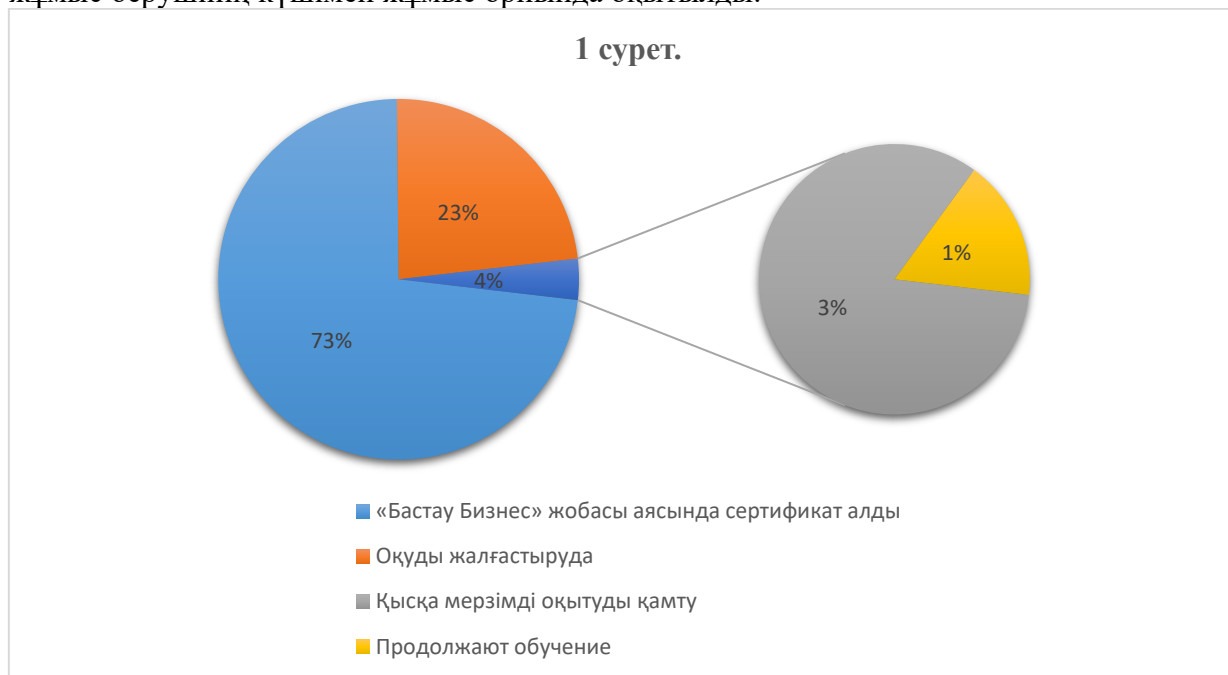
Оқытудың қолжетімділігін және оның практикалық тиімділігін арттыру үшін кәсіби дағдыларды жұмыс берушіден тікелей жұмыс орнында алуға болады. Бұл формат материалды жақсы меңгеруге және түлектердің табысты жұмысқа орналасуына ықпал етіп, алған білімдерін тәжірибеде меңгеруге және дереу қолдануға мүмкіндік береді.

Жобаны сәтті жүзеге асырудың маңызды аспектісі – жұмыспен қамту орталығы, жұмыссыздар, жұмыс беруші және білім беру ұйымы арасындағы әлеуметтік келісім. Бұл әдіс барлық тараптардың мүдделерін нақты үйлестіруді қамтамасыз етеді, оқуды сәтті аяқтау және кейіннен жұмысқа орналасу үшін тұрақты негіз жасайды.

Сондай-ақ аталмыш ұлттық жоба азаматтарға «Бастау Бизнес» жобасы арқылы өз ісін жүргізу дағдыларын алуға мүмкіндік береді. Оқыту онлайн режимінде жүзеге асырылады, бұл оның қолжетімділігін арттырып, тәлімгерлерге өз уақытын икемді түрде жоспарлауға мүмкіндік береді.

Кәсіптік оқытуға және кәсіпкерлік қызметке дайындауға азаматтардың барлық санаттары, соның ішінде жұмыссыздар мен жұмыспен қамтылғандар қатыса алатынын ерекше атап өткен жөн. Бұл халықтың барлық топтарының біліктілігін арттыруға және жұмысқа орналасуға мүмкіндік береді.

2023 жылғы 1 маусымдағы деректерге сәйкес, «Бастау Бизнес» жобасы бойынша 88 мыңнан астам азамат оқытылып, 66,7 мың адам бағдарламаны сәтті аяқтап, сертификат алды. Бұл жалпы көрсеткіштің 75,79 пайызын құрайды. Жұмыс берушілердің тапсырысы бойынша қысқа мерзімді кәсіптік оқумен 2,8 мыңға жуық адам қамтылса, оның 566-сы жұмыс берушінің күшімен жұмыс орнында оқытылды.

Ұсынылған баяндаманың деректері Қазақстан Республикасында жоғары білім мен ғылымды дамытудың маңыздылығын, сондай-ақ 2023 жылдан 2029 жылға дейінгі кезеңге арналған іс-шаралар жоспарын іске асыру шеңберінде мемлекеттік және жергілікті өзін-өзі басқару органдарының белсенді күш-жігерін айғақтайды. Жағдайды неғұрлым толық

түсіну және алға қойылған міндеттерді сәтті жүзеге асыру үшін келесі негізгі аспектілерге назар аудару керек.

Биылғы жылы «Атамекен» ҰКП жүргізген сауалнама еңбек нарығындағы **134 мың адамның** жалпы мәлімделген қажеттілігінің **70 %** астамы жұмысшыларға қажет екенін көрсетті. Бұл санатқа білімі мен дағдылары әртүрлі деңгейдегі мамандар кіреді:

– 46,0% – кәсіптік білім деңгейі бар мамандар.

- 27,0% - біліктілігі жоқ жұмыс күшін қажет ететін білімі жоқ жұмысшылар.

- 5,4% - қысқа мерзімді кәсіптік оқуды аяқтағаны туралы сертификатын талап етілетін қызметкерлер. Бұл белгілі бір қысқа мерзімді біліктілігі мен арнайы дағдылары бар мамандардың қажеттілігін көрсетеді.

- 21,6% - жоғары білімі бар мамандар. Бұл жоғары білікті мамандар мен менеджерлерге деген қажеттілікті қанағаттандыру үшін жоғары білімнің маңыздылығын растайды.

Бұл деректер білім беру бағдарламаларын қалыптастыруда, еңбек нарығының қажеттіліктерін қанағаттандыру, тұрақты экономикалық дамуды қамтамасыз ету үшін әртүрлі деңгейдегі кадрларды дайындау және кәсіби дайындық бойынша күш-жігерді бағыттауда пайдалы болуы мүмкін.

«Атамекен» ҰКП жүргізген сауалнама кәсіпкерлік субъектілеріне оқыту мен жұмысқа орналастыруда айтарлықтай қажеттілікті көрсетті. Бұл еңбек нарығының білікті кадрларға деген сұранысының артып келе жатқанын және білім деңгейі әртүрлі мамандарды даярлау қажеттілігін көрсетуі мүмкін.

2023 жылға болжамды қажеттілік 47 102 адам, 2024 жылға - 42 443 адам, 2025 жылға - 44 506 адам.

2023-2025 жылдардағы болжамды қажеттілік экономикалық жағдайға және белгілі бір кәсіптерге сұраныстың өзгеруіне байланысты болуы мүмкін өзгергіштікті көрсетеді. Еңбек нарығының болашақ қажеттіліктерін жүйелі бақылау және болжау білім беру бағдарламаларын оңтайландыруға көмектеседі.

Оқу жоспарларын үнемі жаңарту және білім беру процесіне жаңа технологияларды енгізу кәсіпкерліктің қажеттіліктерін қанағаттандыруға және білім алушыларды табысты жұмысқа орналасу үшін қажетті дағдылар мен біліммен қамтамасыз етуге мүмкіндік береді. Білім беру мекемелері мен кәсіпкерлік қоғамдастық арасындағы өзара іс-қимыл экономиканың теңгерімді өсуін қамтамасыз етуге және білікті жұмыс күшін дамытуда шешуші рөл атқарады.

Күміс университеттерді құрған ЖЖОКБҰ үлесі (үздіксіз білім беру институттарының тұрақты желісін құру)

«Күміс университет» - бұл қарттар және мүгедектермен жұмыс жүргізу формасының бір түрі. Бұл оларға белгілі бір деңгейде білім, дағды және біліктікті тегін алуға мүмкіндік беретін бастама немесе бағдарлама. Бұл бағдарламалар мүмкіндігі шектеулі физикалық немесе әлеуметтік шектеулерге қарамастан, егде жастағы адамдар мен мүгедектерді қолдауға және әлеуметтік қамтуға, оларға оқуға және қоғамдық өмірге белсенді қатысуға мүмкіндік беретін бастама.

Сондай-ақ, "күміс университеті" түрлі бағдарламалар бойынша білім беру және оқу курстарын ұйымдастыруды қамтиды. Жұмыстың бұл нысаны оларды жандандыру және өзін-өзі жүзеге асыру мақсатында егде жастағы азаматтардың ("күміс жас" буыны немесе 50+ буын) ішкі мүмкіндіктері мен қажеттіліктерін ашу жөніндегі қызметтерді алуға жәрдемдесуге бағытталған әлеуметтік қызмет көрсетуді көздейді.

Осылайша, «Күміс университет» - бұл егде жастағы азаматтар мен мүмкіндігі шектеулі жандарға қоғамның белсенді мүшесі болып қалуға, білімдері мен дағдыларын кеңейтуге, өмір сүру жағдайларына сәтті бейімделу қабілеттеріне сенімді болуға көмектесетін кешенді бағдарлама.

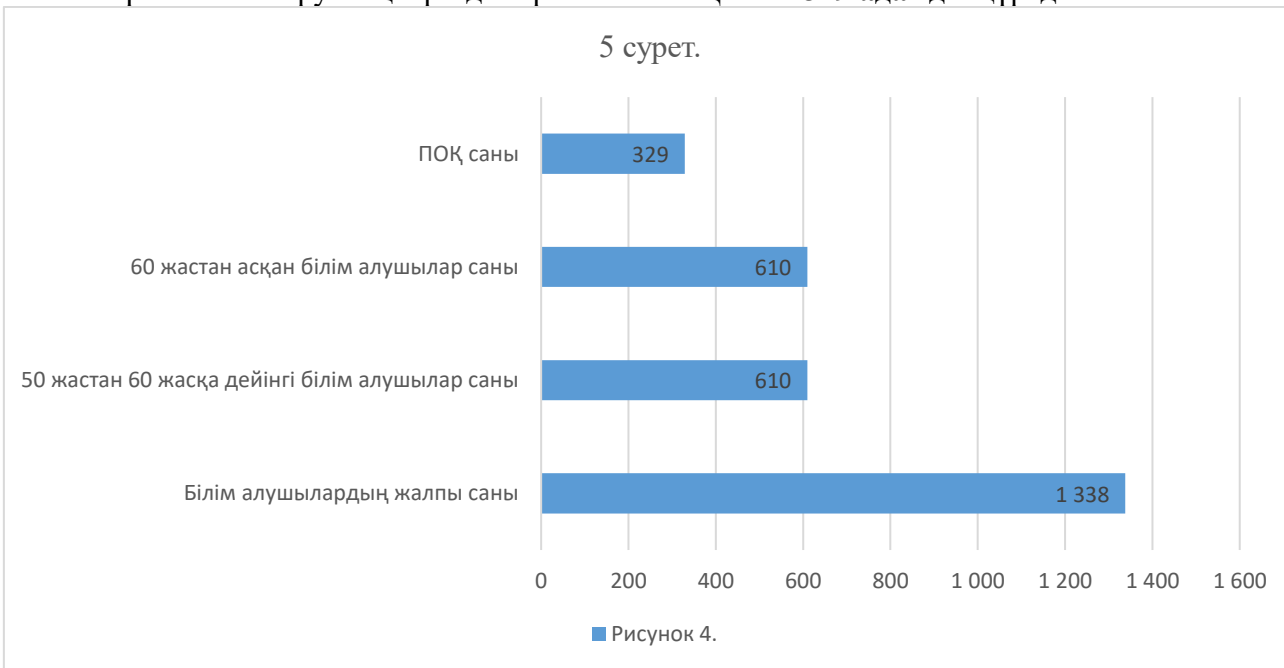
«Күміс университетінің» міндеттері: егде жастағы азаматтардың өмір сүру сапасын және әлеуметтік белсенділігін арттыру, олардың физикалық және рухани денсаулығын нығайту, олардың күнделікті, кәсіби, жартылай кәсіптік, әуесқойлық біліктігі мен дағдыларын меңгеру курстарын ұйымдастыру арқылы іске атқарылады

2023 жылдың екінші жартыжылдығында 102 ЖЖОКБҰ-ның 33-і (24%) күміс білім беру аясында 209 курсты сәтті жүзеге асыруда..

Елімізде осы нысан бойынша білім алушылардың жалпы саны **1 338 адамды** құрады, оның ішінде **50-ден 60 жасқа дейінгі 610 адам, 60 жасан асқан 728 адам.**

Күміс білім беру шеңберінде тартылған ПОҚ саны **329 адамды** құрады.

Бұл деректер «Күміс университетінің» қолдау тауып, еліміздің білім беру саласына енгенін көрсетеді. Бағдарлама егде жастағы және мүгедек азаматтардың білім алу мүмкіндіктерін ұсынады және олардың өмір сүру сапасын жақсартуға және өзін-өзі жүзеге асыруға көмектесетін әлеуметтік белсенділігін арттырады.

Еңбекке қабілетті халықты бейресми біліммен қамту

Заманауи білім беру жылдам өзгеретін әлемнің қиындықтарына тиімді төтеп бере алатын білікті және бейімделген жұмыс күшін қалыптастыруда шешуші рөл атқарады. Дегенмен, дәстүрлі білім беру жүйесі халықтың барлық топтарының қажеттіліктерін әрқашан толық қанағаттандыра алмайды. Бұл тұрғыда бейресми білім берудің, әсіресе жұмыс істейтін халыққа қатысты маңыздылығы артып келеді.

Бейресми білім беру – бұл формалды білім беру жүйесінен тыс, форматы, мазмұны және қолжетімділігі бойынша шектеусіз жүзеге асырылатын білім беру бағдарламаларының кең ауқымы. Тренингтің бұл түрі біліктілігін арттыруға ұмтылатын, бірақ жасына, физикалық немесе әлеуметтік жағдайларына байланысты шектеулерге тап болғандар үшін тартымды бола түсуде.

Еңбекке қабілетті халық, оның ішінде әртүрлі салалар мен кәсіптердегі жұмысшылар ресми білімге қол жеткізуде пропорционалды емес орналастырылуы мүмкін негізгі топтардың бірі болып табылады. Бұл уақыттың шектеулілігінен ғана емес, сонымен қатар жұмыс пен оқуды біріктіру, сондай-ақ жаңа технологиялар мен еңбек нарығының талаптарына бейімделу қажеттілігінен туындауы мүмкін.

Халықтың барлық топтарының білімге қолжетімділігін қамтамасыз ету әлеуметтік прогрестің негізгі құрамдас бөлігі болып табылады. Бейресми білімнің еңбекке қабілетті халыққа әсерін түсіну азаматтардың осы санатының құзыреттілігін және әлеуметтік инклюзиясын арттыратын білім беру бастамаларына неғұрлым мақсатты және бейімделген тәсілдерді әзірлеуге көмектесуі мүмкін.

Кәсіпкерлікті дамытудың 2021-2025 жылдарға арналған ұлттық жобасы аясында өңірлерде әртүрлі кәсіптер мен бағыттар бойынша қысқа мерзімді курстар өткізілуде.

2023 жылға қарай Маңғыстау облысында оқытуды және жұмысқа орналастыруды қажет ететін адамдардың құзыреттілігін арттыруға бағытталған 4 оқыту бағдарламасы жұмыс істейді. **144 адам** курсты сәтті аяқтап, тиісті сертификаттарын алды.

2023 жылы Қызылорда облысында «жоғары қысымды құбырларды дәнекерлеу» бағдарламасы бойынша біліктілікті арттырудың үш курсы өткізілді. Осы курстарда барлығы **11 тыңдаушы** білім алды.

Қостанай облысында 2023 жылы оқуға және жұмысқа орналасуға мұқтаж адамдардың біліктілігін арттыруға бағытталған 1 оқыту бағдарламасы жұмыс істейді. Бұл бағдарламаны «Қостанай облысы әкімдігінің жұмыспен қамтуды үйлестіру және әлеуметтік бағдарламалар басқармасы» мемлекеттік басқармасы ұсынады. Бағдарлама жұмыс берушілердің сұранысы бойынша және жұмыс орнында қысқа мерзімді оқытуды ұсынады.

Жоғарыда аталған уәкілетті органның мәліметі бойынша 2023 жылы оқуға және жұмысқа орналастыруға мұқтаж азаматтардың жалпы саны **383 адамды** құрайды. Оның ішінде **94 адам (24,54%)** оқу бағдарламаларын сәтті аяқтап, тиісті сертификаттарын алды.

Осылайша, 2023 жылы осы бағдарлама бойынша оқыту **94 адамның** біліктілігін арттыруға бағытталды, бұл ағымдағы жылы оқуға және жұмысқа орналасуға мұқтаж адамдардың жалпы санының шамамен **24,5%** құрайды.

Ақмола облысында осы бағдарлама шеңберінде 2023 жылғы 22 маусымдағы жағдай бойынша **306 адам** қысқа мерзімді оқытумен қамтылды, бұл жылдық жоспардың 56,3% , яғни **544 адамды** құрайды. Бағдарламаны аяқтағандардың ішінен **106 адам** сертификат алып, **68 адам** жұмысқа орналастырылды, бұл **22,22%** құрайды.

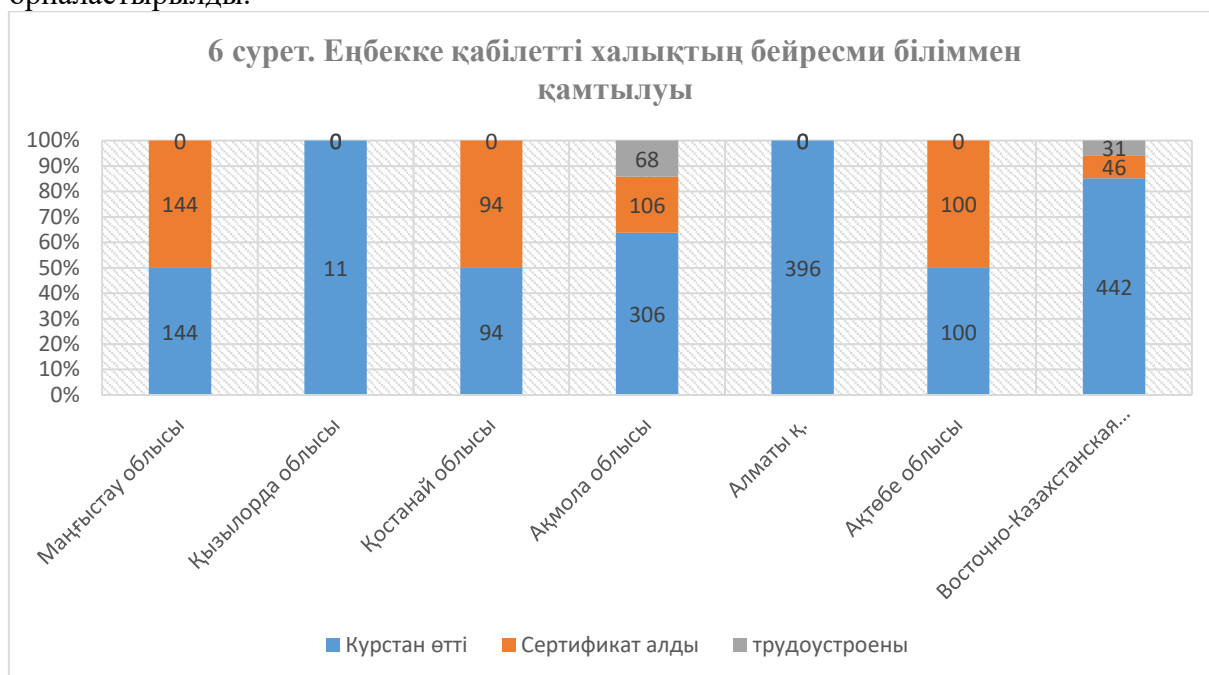
Алматы қаласы «Жұмыспен қамту және әлеуметтік қорғау басқармасы» КММ-нің бастамасымен 2022 жылдан бастап Skills.enbek.kz порталы арқылы «Онлайн» тегін және ақылы курстар ЖАО сертификаттарын беру арқылы жүзеге асырылуда. 2022 жылдан бері **2190 адам** курстарды аяқтап, **1871 адам** сертификат алды. Қысқа мерзімді кәсіптік оқытудың жалпы жоспары **1000 адамды** құрайды. Қазіргі уақытта **396 адам** оқытылды, бұл жылдық жоспардың шамамен **40 %** құрайды.

Ақтөбе облысында Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті қысқа мерзімді қайта даярлау шеңберінде курстар ұсына отырып, жұмысқа мұқтаж жандарға көмек көрсетеді. Аталған курстарда **100-ге** жуық тыңдаушы оқудан өтті және олардың барлығы оқуды аяқтағаннан кейін арнайы сертификаттар алды, бұл **100%** көрсеткіш.

2023 жылғы 27 маусымдағы жағдай бойынша Шығыс Қазақстан облысында «Кәсіпкерлердің қажеттіліктеріне дағдыларды дамыту» бағыты бойынша қысқа мерзімді кәсіптік оқытуды **442 адам** бастады (жалпы жоспарланған санның **58%**). Осы топтан **313**

адам жұмыс берушілердің өтініштері бойынша білім алды, ал 129 адам жұмыс берушілерден жұмыс орнында білім алды.

Осы уақытқа дейін 46 адам оқуды аяқтады, бұл оқуды бастағандар санының 10% құрайды. Оқуды аяқтағандардың 31-і (оқуды аяқтағандардың 67%) табысты жұмысқа орналастырылды.

Кәсіпкерлікті дамыту жөніндегі ұлттық жоба Қазақстанның түрлі өңірлері бойынша оқыту бағдарламаларын табысты жүзеге асыруда. Қысқа мерзімді кәсіптік оқыту бағдарламалары халықтың құзыретін арттыруға ықпал етеді және елдегі жұмыспен қамтуды жақсарту мен кәсіпкерлік саланы дамытуды қолдайды. Оқуды бітіргендерді жұмысқа орналастыруға ерекше назар аудару керек, бұл тұрақты экономикалық өсуді қолдау үшін алған дағдылары мен білімдерін барынша тиімді пайдалануға мүмкіндік береді.

Алайда, ұсынылған деректер негізінде және кәсіпкерлікті дамыту жөніндегі ұлттық жоба шеңберінде оқыту бағдарламаларын іске асыруды одан әрі жақсарту үшін мынадай кемшіліктер мен ұсыныстарды қарастыруға болады:

1. Еңбек нарығына бейімделудің кемшілігі: кейбір білім беру бағдарламалары еңбек нарығының қазіргі талаптары мен қажеттіліктеріне толық сәйкес келмеуі мүмкін. Бұл мемлекет пен білім алушылардың уақыты мен ресурстарын тиімсіз пайдалануға әкелуі мүмкін.

2. Жұмыспен қамтудың шектеулі мүмкіндіктері: тыңдаушыларды табысты жұмысқа дайындауға назар аудару маңызды. Оқу бағдарламасы аяқталғаннан кейін тыңдаушылар өздерінің жаңа дағдылары мен білімдеріне сәйкес жұмыс таба алмайды.

3. Білім берудің шектеулі қолжетімділігі. Кейбір популяциялар, мысалы, шалғайдағы тұрғындар немесе мүгедектер, білім беру мекемелері мен технологиялық мәселелердің шектеулі болуына байланысты білім алуда қиындықтарға тап болуы мүмкін.

4. Қаржыландыру жеткіліксіз. Кейбір оқыту бағдарламалары білім сапасы мен халықты қамтуға әсер етуі мүмкін қаржыландыру шектеулеріне тап болуы мүмкін.

Ұсыныстар:

1. Бағдарламаларды жаңарту. Еңбек нарығындағы өзгерістер мен технологиялық инновацияларды ескере отырып, оқыту бағдарламаларын үнемі жаңарту алынған білімнің өзектілігін қамтамасыз ете алады.

2. Жұмыс берушілермен ынтымақтастық. Жұмыс берушілермен тығыз серіктестік орнату және оларды оқыту бағдарламаларын әзірлеуге тарту еңбек нарығының қажеттіліктерін дәлірек анықтауға және осы қажеттіліктерге сәйкес білім беру курстарын құруға мүмкіндік береді.

3. Онлайн білім беруді дамыту. Онлайн білім берудің қолжетімділігін кеңейту географиялық шектеулерді жоюға және көбірек халық үшін оқыту мүмкіндігін қамтамасыз етуге көмектеседі.

4. Қаржылық қолдау. Білім беру бағдарламаларын жеткілікті қаржыландыруды қамтамасыз ету оқыту сапасын жақсартуға және барлық ниет білдірушілер үшін қолжетімділікті қамтамасыз етуге көмектеседі.

5. Жұмыспен қамтуды қолдау. Оқуды бітіргеннен кейін жұмысқа орналасуды қолдау бағдарламаларын құру түлектерге еңбек нарығына табысты кірігуге мүмкіндік береді.

6. Жеке тәсіл: әрбір тыңдаушының қажеттіліктері мен мүдделерін ескере отырып, оқытуға жеке көзқарасты қамтамасыз ету оқытудың мотивациясы мен тиімділігін арттыруға көмектеседі.

Осы ұсыныстарды іске асыру кемшіліктерді жоюға және оқыту бағдарламаларының сапасын жақсартуға көмектеседі, бұл өз кезегінде кәсіпкерлікті дамыту және елдің экономикалық дамуын жақсарту жөніндегі ұлттық жобаны табысты іске асыруға ықпал етеді.

Халықтың цифрлық сауаттылығын арттыру жөніндегі жұмысты ұйымдастыру

Біздің заманауи ақпараттық қоғамымызда цифрлық технологиялар адамдардың күнделікті өміріне және қызметтің әртүрлі салаларына айтарлықтай әсер ете отырып, барған сайын маңызды рөл атқарады. Қазақстан да шет қалмайды. Цифрлық сауаттылық жылдам өзгеретін әлемге сәтті бейімделудің және заманауи технологиялардың мүмкіндіктерін тиімді пайдаланудың ажырамас элементіне айналуға. Халықтың цифрлық сауаттылығын арттыру жұмыстарын ұйымдастыру қоғам мен мемлекеттің бірінші кезектегі міндеттерінің біріне айналуға.

Цифрлық сауаттылық адамға компьютермен, интернетпен және әртүрлі электрондық құрылғылармен тиімді жұмыс істеуге мүмкіндік беретін дағдылар мен білімдер жиынтығын қамтиды. Бұл дағдыларға ақпараттық ресурстарды пайдалану, ақпаратты іздеу және талдау, виртуалды ортада байланысу және өзара әрекеттесу, цифрлық қауіпсіздікті қамтамасыз ету кіреді.

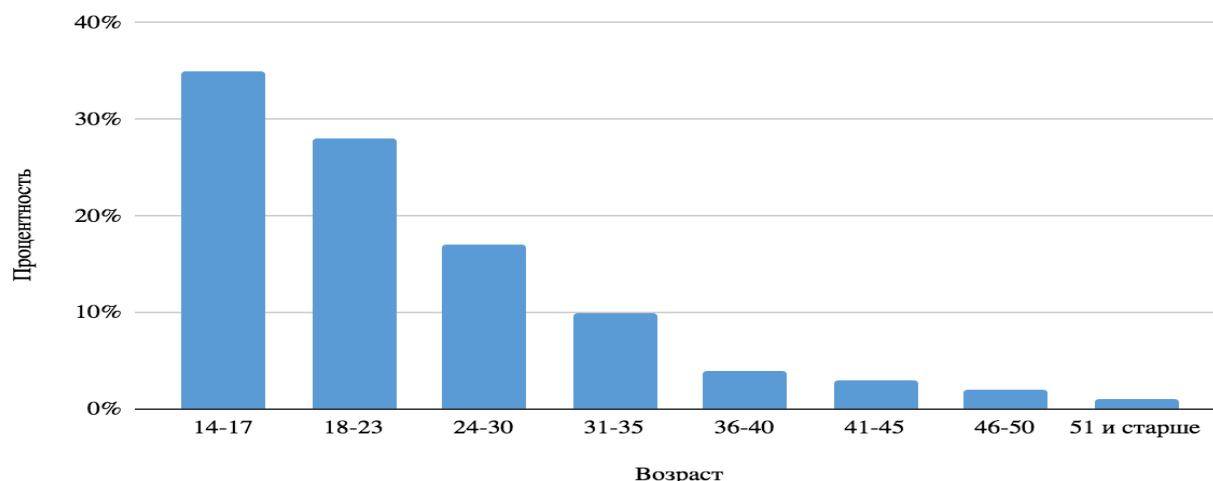
Цифрлық сауаттылықтың маңыздылығы өмірдің барлық салаларына, соның ішінде білім, медицина, бизнес, мемлекеттік және басқа да көптеген салаларға еніп жатқан цифрлық технологиялардың қарқынды дамуы жағдайында ерекше өзекті бола түсуде. Цифрлық сауаттылықтың болмауы немесе төмен деңгейі әлеуметтік және экономикалық шеттетуге, ақпарат пен мүмкіндіктерге қол жеткізудің шектелуіне және халықтың әртүрлі топтары арасындағы теңсіздіктің артуына әкелуі мүмкін.

Осыған байланысты цифрлық сауаттылықты арттыру бойынша жұмыстарды ұйымдастыру үкіметтер, оқу орындары, коммерциялық емес ұйымдар және басқа да құрылымдар үшін негізгі стратегиялық міндетке айналуға. Халықты цифрлық дағдылар мен білімге үйретуге бағытталған тиімді бағдарламалар мен бастамаларды құру азаматтардың ақпараттық қоғамға белсенді қатысуына және цифрлық экономиканың дамуына ықпал етеді.

2022 жылдың желтоқсан айынан бастап Павлодар облысы, Торайғыров университетінде IT мектебі жұмыс істейді. Бұл жоба Қазақстан Республикасы Цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыштық даму министрлігі, Павлодар облысы әкімдігінің және «Eurasian Resources Group» (ERG) корпорациясының қолдауымен жүзеге асырылуға.

Қазіргі уақытта **14 пен 51 жас** және одан жоғары **500-ден** астам адам курстардан өтті.

Процентность относительно параметра "Возраст"

Сондай-ақ, 2023 жылы бірінші курстың 3000 білім алушысы "ақпараттық-коммуникациялық технологиялар" курстарынан өтіп, цифрлық сауаттылық деңгейін арттырды.

Биылғы оқу жылында Жетісу облысында "Өрлеу" ұлттық біліктілікті арттыру орталығы "АҚ Алматы облысы бойынша педагог кадрлардың біліктілігін арттыру Институтының филиалымен бірлесіп, білім алушылардың функционалдық сауаттылығын қалыптастыру мақсатында «білім беруді дамытудың білім беру технологиясының 4К модел» бағдарламасы бойынша **25 пен 59 жас** аралығындағы **15 оқытушыға** арналған біліктілікті арттыру курстары ұйымдастырылды және өткізілді.

Қызылорда облысында халықтың цифрлық сауаттылығын арттыру бойынша жұмысты ұйымдастыру (халықтың цифрлық сауаттылығы бойынша YouTube-арна құру, пікір көшбасшыларын теледидарға шақыру және оларды цифрлық сауаттылыққа оқытуды ілгерілету). 06.02.2023-17.02.2023 аралығында **17 тыңдаушы** «Python бағдарламалау тілі» бағдарламасы бойынша 72 сағаттық оқу курсынан өтті. Барлығы 22 курста **14 пен 42 жас** аралығындағы **172 тыңдаушы** біліктілікті арттыру курстарынан өтті.

Ақтөбе облысында Қ. Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университетінің базасында оқытушылардың біліктілігін арттыру және тәжірибе алмасу мақсатында «Жазғы мектеп-2023» жобасы іске асырылды. Жазғы мектептің негізгі тақырыбы «білім беруде жасанды интеллектті қолдану» болды.

1. Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университетінде "жазғы мектеп-2023" жобасы оқытушылардың біліктілігін арттыру және тәжірибе алмасу мақсатында сәтті жүзеге асырылды.

2. Жазғы мектептің негізгі тақырыбы" білім беруде жасанды интеллектті қолдану " болды, бұл университеттің білім берудегі заманауи технологиялар мен инновациялардан хабардар болуға деген ұмтылысын көрсетеді.

3. Жобаны ұйымдастыру білім беруде заманауи технологияларды қолдануға, зерттеу әдістемесін жақсартуға және белсенді және өнімді оқытуға ықпал ететін ғылыми зерттеулерге мүмкіндіктер беруге мүмкіндік берді.

4. 8 факультеттен **100-ден** астам оқытушы үшін семинарлар, тренингтер, шеберлік сыныптары мен қонақ дәрістер өткізу Университеттің кадрлық әлеуетін қолдау мен дамытуға бағытталған білім беру іс-шараларының алуан түрлілігін айғақтайды.

5. «Қысқы мектеп» жобасы аясында **300-ден** астам оқытушы ат-құзыреттілігін дамыту курстарында біліктілігін арттырды, бұл университеттің өзінің оқытушылар құрамын үнемі дамытуға және жетілдіруге деген ұмтылысын көрсетеді.

6. Python бағдарламалау тілі бойынша тегін курс өткізілген Samsung Innovation campus бағдарламасын іске асыру университеттің **13 пен 25 жас** аралығындағы жас

студенттерге заманауи технологияларды оқыту және қолдау мүмкіндіктерін ұсынуға деген ұмтылысын көрсетеді..

7. Колледждер мен мектеп студенттерінің Python курсына қатысуы университеттің жастарды бағдарламалау мен заманауи ақпараттық технологияларды оқытуға белсенді түрде тартатынын көрсетеді.

8. «Халықаралық IT-стартап» технопаркінің қолдауымен ұйымдастырылған университеттің 20 оқытушысының Блокчейн технологиясы бойынша курстан сәтті өтуі оқытушылардың білімнің жаңа салаларына деген қызығушылығын және заманауи технологиялық үрдістерден хабардар болуға деген ұмтылысын растайды.

Жалпы, ұсынылған деректерден Қ. Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті өз оқытушыларының біліктілігін арттыру бойынша белсенді жұмыс істеп жатқанын, студенттер мен оқытушыларға заманауи технологияларға қол жеткізуді қамтамасыз ететінін және білім беру инновацияларының алдыңғы қатарында болуға ұмтылатынын көруге болады. Бұл университетте білім деңгейін және кадрларды даярлау сапасын арттыруға ықпал етеді.

Қорытынды

Қазақстан Республикасында жоғары білім мен ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын іске асыру мониторингінің қорытындысы негізгі жетістіктерге, проблемалар мен бағыттарға теңгерімді шолу болып табылады.

2023-2029 жылдар аралығында Қазақстан Республикасында жоғары білім мен ғылымды жаңғырту және жақсарту үшін елеулі күш-жігер жұмсалды. Ел үкіметі білім беру мен ғылыми зерттеулердің сапасын жақсартуға бағытталған инновациялық бағдарламалар мен жобаларды әзірлеуге және енгізуге баса назар аударды. Дамудың негізгі аспектілері білім берудің қолжетімділігін арттыру, ғылыми зерттеулерді ынталандыру және қолдау, сондай-ақ халықаралық серіктестермен ынтымақтастықты дамыту болды.

Қазақстанда кәсіпкерлікті дамыту жөніндегі ұлттық жоба халықтың құзыретін дамытуға, елдегі жұмыспен қамту деңгейін арттыруға және кәсіпкерлік саланы дамытуға ықпал ететін оқыту бағдарламаларының табысты іске асырылуын көрсетіп отыр. Бұл тұрақты экономикалық өсу мен өркендеудің маңызды қадамы.

Алайда, оқу бағдарламаларын одан әрі жақсарту және оңтайландыру үшін келесі аспектілерді ескеру қажет:

1. Еңбек нарығына бейімделу. Еңбек нарығының талаптарына сәйкес оқу бағдарламаларын үнемі жаңартып отыру түлектерге бәсекеге қабілетті болуға және алған білімдерін тиімді пайдалануға көмектеседі.

2. Жұмыспен қамтуды қолдау. Оқуды бітіргеннен кейін жұмысқа орналасуға қолдау көрсету және жәрдемдесу жұмыссыздық қаупін азайтуға және жаңа мамандардың әлеуетін пайдалануға көмектеседі.

3. Білім берудің қолжетімділігін кеңейту. Онлайн білім беруді дамыту және шалғай аудандарда және мүмкіндігі шектеулі адамдар үшін білім алуға қолжетімділікті қамтамасыз ету білім алу мүмкіндігінің теңдігіне ықпал етеді.

4. Қаржылық қолдауды қамтамасыз ету. Білім беру бағдарламаларын кепілдендірілген қаржыландыру олардың сапасын арттыруға және халықты көбірек қамтуға мүмкіндік береді.

5. Жұмыс берушілермен ынтымақтастық. Жұмыс берушілерді білім беру бағдарламаларын әзірлеуге тарту еңбек нарығының қажеттіліктерін неғұрлым дәл анықтауға және мамандарды тиісті даярлауды қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

6. Жеке көзқарас. Әр тыңдаушының ерекшеліктерін ескере отырып, жеке оқытуды ұсыну материалды тиімді игеруге ықпал етеді.

Осы ұсыныстарды іске асыру анықталған кемшіліктерді еңсеруге және оқыту бағдарламаларының тиімділігін жақсартуға мүмкіндік береді, бұл, сайып келгенде,

кәсіпкерлікті дамыту жөніндегі ұлттық жобаны табысты іске асыруға жәрдемдеседі және Қазақстанның экономикалық өсуі мен өркендеуіне ықпал етеді.

Қазіргі ақпараттық қоғамда цифрлық технологиялар барған сайын маңызды рөл атқаратынын және адамдар өмірінің әртүрлі салаларына айтарлықтай әсер ететінін атап өту маңызды. Сандық сауаттылық тез өзгертін әлемге сәтті бейімделудің ажырамас элементіне айналады. Цифрлық сауаттылықты арттыру жөніндегі жұмысты ұйымдастыру қоғам мен мемлекет үшін басым міндет болып табылады және барлық мүдделі тараптардың бірлескен күш-жігерімен ғана өзгермелі ақпараттық ортаға табысты бейімделуді және қазіргі заманғы технологиялардың мүмкіндіктерін тиімді пайдалануды қамтамасыз етуге болады. Білім беруді қолдау және цифрлық сауаттылықты дамыту білім беруді, бизнесті, мемлекеттік басқаруды және басқа да қызмет салаларын дамытуға оң әсер етеді және бұл қоғамның барлық құрылымдары үшін негізгі стратегиялық міндет болып қалуға тиіс.

Сондай-ақ, білім беруді табысты дамыту және халықтың цифрлық сауаттылық деңгейін арттыру ел үшін ұзақ мерзімді маңызы бар екенін атап өту қажет. Білімді және технологиялық сауатты азаматтар экономиканың инновациялық дамуына, еңбек өнімділігін арттыруға және өмір сүру сапасын жақсартуға ықпал етеді.

Цифрлық сауаттылықты дамыту сонымен қатар әлеуметтік инклюзияны нығайтуға және теңсіздікті төмендетуге ықпал етеді. Білім беру деңгейін және білім беру ресурстарының қолжетімділігін арттыру сапалы білім алуда қиындықтарға тап болған халық топтарына көмектесе алады, осылайша әлеуметтік және экономикалық алып тастауды азайтады.

Дегенмен, цифрлық сауаттылықты дамытуға жәрдемдесу өз қиындықтары мен қиындықтарын көтеретінін түсіну маңызды. Технологияларды білім беруге кеңінен енгізу оқу бағдарламаларын жаңартуда, білікті оқытушыларды даярлауда және тиісті инфрақұрылымды қамтамасыз етуде айтарлықтай күш-жігерді қажет етеді.

Цифрлық сауаттылықты дамытудың өршіл мақсаттарын іске асыру үшін Үкімет, бизнес-сектор және жұртшылық тарапынан мұқият қарау және қолдау қажет. Осы секторлар арасындағы серіктестік күш-жігердің синергиясын құра алады және цифрлық сауаттылықты арттыру бойынша оқыту бағдарламалары мен жобаларын тиімдірек іске асыруды қамтамасыз ете алады.

Сонымен қатар, халықты цифрлық сауаттылықтың маңыздылығы туралы ақпараттандыру және білім беру ресурстарына қол жетімділікті қамтамасыз ету бойынша белсенді жұмыс көбірек адамдарды оқуға тартудың маңызды факторы болады.

Тұтастай алғанда, Қазақстанның цифрлық сауаттылық деңгейін арттыруға және білім беруді дамытуға деген ұмтылысы қазіргі заманғы ақпараттық қоғамның сын-қатерлерін еңсерудің және орнықты экономикалық және әлеуметтік дамуды қамтамасыз етудің қуатты құралы болып табылады. Осы міндеттерді ойдағыдай шешу оқыту бағдарламаларын жаңартуға, жұмыспен қамтуды қолдауға және халықтың барлық топтары үшін білімнің қолжетімділігін дамытуға күшейтілген назар аударуды талап етеді. Қоғам мен Үкіметтің бірлескен күш-жігерімен ғана Қазақстан өзгермелі ақпараттық ортаға тиімді бейімделе алады және экономикалық өсу мен ұлттың әл-ауқатына қол жеткізу үшін заманауи технологиялардың мүмкіндіктерін белсенді пайдалана алады.